

**ПРОФЕСИОНАЛЬНО-ЦЕННОСТНОЕ ФОРМИРОВАНИЕ
ВОСПИТАТЕЛЕЙ В СИСТЕМЕ ОТЕЧЕСТВЕННОГО ЖЕНСКОГО
ОБРАЗОВАНИЯ: ИСТОРИЧЕСКИЙ АСПЕКТ**

В статье рассматриваются предпосылки аксиологической подготовки специалистов по дошкольному воспитанию. Внимание акцентируется на организационных и теоретико-практических основах деятельности отечественных учебных заведений для женщин II половины XVIII – середины XIX века.

Н.А.Лещенко

**ПРОФЕСІЙНО-ЦІННІСНЕ ФОРМУВАННЯ ВИХОВАТЕЛІВ У СИСТЕМІ
ВІТЧИЗНЯНОЇ ЖІНОЧОЇ ОСВІТИ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ**

В статті розглядаються передумови аксіологічності підготовки фахівців із дошкільного виховання. Увага акцентується на організаційних і теоретико-практичних засадах діяльності вітчизняних освітніх установ для жінок II половини XVIII – середини XIX ст.

N. A.Leshchenko

**THE PROFESSIONAL-VALUABLE FORMATIONS OF TUTORS IN THE
SYSTEM OF THE DOMESTIC FEMALE EDUCATION: THE HISTORICAL ASPECT**

In article the axiological preconditions of the vocational training of experts in preschool education are considered. The attention is accented on the organization, theoretical and practical bases of activity of the domestic training institutions for women in the second half of XVIII - in the middle of XIX century.

Стаття надійшла до редакції 5.06.2010

УДК 378.1 (37.013.74)

*Товканець Г.В.,
м. Мукачєво, Україна*

**ДІЯЛЬНІСТЬ МУКАЧІВСЬКОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ
НА ЗАКАРПАТТІ В УМОВАХ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ**

Розбудова незалежної правової держави, становлення громадянського суспільства в Україні сприяли сплеску наукового інтересу до історичного досвіду українського народу, до соціально-культурних зв'язків з європейськими державами, до формування національно свідомого громадянина.

Відомо, що особливим періодом у розвитку європейської і світової політичної системи став початок ХХ століття. Перша світова війна, розпад Австро-Угорської імперії, поява нових держав на карті світу мали значний вплив на суспільно-економічні процеси, в тому числі і на розвиток освіти. Освітня сфера цього періоду характеризується появою нових шкіл, вищих навчальних закладів, формуванням нових підходів до процесу навчання і виховання, до професійної компетентності майбутнього фахівця, здатного до ефективної діяльності.

Необхідність врахування в сучасних умовах європейського та національного досвіду розвитку професійної освіти на початку ХХ століття, взаємовпливу культур словянських народів на формування особистості фахівця і визначили актуальність нашого дослідження.

Різним аспектам професійної економічної підготовки молоді присвячені праці вчених І.Д. Беха, А. С. Макаренка, Н. Г. Ничкало, О.Г. Романовського, О. Т. Шпак. Проблемою історичного спадку та впливу його на розвиток професійної школи займалися О.В. Аніщенко, Г. Лактіонова, гуманістичного підходу до формування професійної компетенції - Л.Володарська-Зола, О.С. Падалка.

Проте потребує подальшого дослідження питання розвитку професійної економічної освіти в Україні і за рубежом, зокрема на початку ХХ століття, та впливу освіти на формування національної свідомості, особливо в державах, що з'явилися після розпаду Австро-Угорської імперії.

Однією з цікавих історико-педагогічних сторінок розвитку професійної освіти є діяльність Мукачівської торговельної академії з підготовки фахівців-економістів у період Чехословацької республіки на Закарпатті, що і стало предметом нашого дослідження.

Мета статті – провести стислий аналіз діяльності Мукачівської торговельної академії як осередку підготовки фахівців-економістів та формування національно свідомої особистості на Закарпатті в умовах Чехословацької республіки (20-30-і роки ХХ століття.).

Зазначимо, що практично вся територія сьогоденішнього Закарпаття на початку ХХ ст. (1918 рік) стала після розпаду Австро-Угорщини частиною Чехословацької республіки і отримала назву Підкарпатська Україна (Підкарпатська Русь). Саме в цей період на Закарпатті відбулися різючі соціально-економічні зміни: зростає промисловість, з'являються різноманітні фінансові установи, зокрема банки (особливо багато різного роду філіалів – Ужгородський філіал чехословацького лікувально-литейного банку (1932-1935), Хустський філіал словацького Всезагального кредитного банку (1927-1933); кредитні установи – Мукачівська окружна кредитна спілка (1920-1945), Ужгородська кредитна спілка «Христанія» (1931-1942); акціонерні товариства – Акціонерне товариство карпаторуських електростанцій в Ужгороді (1919 - 1944), Акціонерне товариство хімічних заводів «Бантлі» в Перечині, філіал акціонерного товариства по обслуговуванню туристів в м. Мукачеві; торгові представництва – Ужгородський торговий союз (1920-1938), крайове управління постачання Підкарпатської Русі (1920-1921) та інші. У краї виникає нагальна потреба у фахівцях економічного профілю високого рівня.

Ліберальний чехословацький уряд сприяв створенню багатьох шкіл, училищ. Значний вплив на розвиток краю мала відкрита у 1925 році у Мукачеві торговельна академія. Громада м. Мукачева, значний відсоток серед яких було торговельники та ремісники, звернулися до уряду з проханням відкрити Тогровельну академію. Історичні джерела свідчать, що у Підкарпатській Русі на початок 20 років ХХ ст. в час приєднання її до Чехословачії були дві угорські торговельні школи «трикласного типу». Обидві були міські (тобто більше 50% фінансувалися міським бюджетом) і знаходилися одна в Ужгороді, інша - в Мукачеві.

Чехословацьким урядом було поставлено за мету створити такий заклад, який би допоміг здобувати вищу професійну освіту українцям Підкарпатської Русі. Оскільки саме потреба у фахівцях торгівельної, банківської, підприємницької сфери постала нагально, чеським урядом було вирішено підтримати прохання місцевої влади і створити Мукачівську торговельну академію. У березні 1925 року (06.03.1925) [3] чехословацьким урядом на раді міністрів, на підставі контракту між містом Мукачевом та

шкільним відділом цивільної управи Підкарпатської Русі (Ужгород) шляхом об'єднання державної руської торговельної школи (Ужгород) та «мадярської» (угорської) торговельної школи в Мукачеві зареєстрували Мукачівську торговельну академію з «руським» (українським) та «мадярським» (угорським) відділами. Тобто тут могли навчатися рідною мовою і українці (русини), і угорці (мадяри), або ті, які користувалися угорською мовою, як рідною [4].

З метою якнайшвидшої реалізації умов контракту в надзвичайно короткий термін (до одного року) зроблено наступне:

1. Збудовано спеціальну будівлю, в якій, окрім звичайних аудиторій, були спеціальні великі зали для проведення лекцій, лабораторні приміщення, «директорська канцелярія», професорська кімната, спортивна зала.

Архівні джерела свідчать [4], що «нова будова ...поставлена городом Мукачевом ...і передана в наєм Чеськословацькому ерару (представнику) на той час» поки і український, і угорський відділи будуть існувати. У разі, якщо яке-небудь відділення буде ліквідовано, будівлю можуть відібрати. «**Звіт дирекції державної торговельної академії в Мукачеві за 1926-1927 навчальний рік**» містить цікаві відомості про історію даної будівлі: «Земля була закуплена од панства Шенборн-Бухгейма за 32.000 корун, що на той час дуже було великими грошима. Будівництво розпочалося восени 1924 року, а в грудні 1925 року вже можна було приступити до навчання у новій будівлі – після того, як два тижні будуть обігрівати самі приміщення («по двохтижневому вытопленю всех местностей»). Площа приміщення академії була 1972,81 кв. м, але до неї ще належить 1957,25 кв. м незабудованої території – двір.

2. Визначено навчальний план підготовки торговельних працівників, де серед предметів необхідно виокремити такі як «Торговельна кореспонденція», «Купецькі рахунки», «Товарознавство», «Купецька правна наука», «Алгебра і загальна арифметика», «Історія»[4].

3. Підібрано професорсько – викладацький склад, який забезпечував викладання загальних та спеціальних дисциплін. Серед них – Маковицький Юрай, державний директор міської («городської») академії, Августин Штефан (у 1939 році в уряді А. Волошина був міністром шкільництва та народної освіти), М. Велигорський, В Горбачевський та інші.

Відкриттю такого навчального закладу передувала клопітка праця багатьох сподвижників, серед яких був і невдовзі призначений директором Мукачівської торговельної академії Августин Штефан.

Необхідно відзначити особливий внесок Августина Штефана у розвиток економічної освіти на Закарпатті у 20-30-х роках (1893-1986). Він був одним із найвідоміших громадсько-політичних і культурно-освітніх діячів Закарпаття ХХ ст. Надзвичайно освічена людина (здобував освіту в Берегівській гімназії, яку закінчив у 1910 р., та в Ужгородській духовній семінарії, де навчався упродовж 1910-1914 рр., до 1917 р. вивчав філософію у Будапештському університеті), А.Штефан протягом 1922-1938 р.р. займав посаду директора державної торговельної академії в Ужгороді, а згодом у Мукачеві та Сваляві.

А.Штефан в період розпаду Австро-Угорської імперії долучився до громадсько-політичної діяльності. У 1916 р. він очолив делегацію від Закарпаття під час переговорів у Відні з головою Української парламентської репрезентації Є.Петрушевичем. У цей час він став одним із організаторів і активних учасників Всекарпатського конгресу 21 січня 1919 р., на якому було прийнято рішення про возз'єднання краю з Україною. Під його

керівництво виходили газета «Русин» (1920-1921 рр.), «Учительський голос» (1929-1938 рр.), «Українське слово» (1932 - 1938 рр.). Упродовж міжвоєнного періоду А.Штефан був членом Руської Хліборобської (Земледільської) партії (1920-1924 рр.) та Аграрної партії (1929-1938 рр.). У 1920-1938 рр. А.Штефан виконував обов'язки постійного екзаменатора Крайової іспитової комісії для педагогів горожанських шкіл. Будучи активним просвітянином і членом Головної управи Педагогічного товариства (1926-1939 рр.) у співавторстві видав «Граматику української мови» (1931 р.).

У часи становлення Карпато-Української державності А.Штефан відзначався особливою активністю серед політичної верхівки краю. У січні 1939 р. він став членом виконавчого комітету партії Українське Національне Об'єднання, а незабаром був делегованим від Української Національної Ради до «Чесько-Українського товариства» в Празі (січень-лютий 1939 р.) 12 лютого 1939 року А.Штефана обрали послом Союму Карпатської України, а в день його проведення – 15 березня 1939 р. – головою Союму. Августин Штефан був призначений міністром культів, шкільництва і народної освіти Карпатської України.

Після загарбання Закарпаття військами Угорщини А.Штефан був змушений їхати до Братислави, а згодом до Праги. Упродовж 1939-1940 рр. працював директором Комерційної академії в Братиславі, а з 1940 р. до 1945 р. – в українській гімназії в Празі. З 1945 р., коли гімназію перенесли до Аутсбургу, і аж до 1949 р. А.Штефан продовжував свою професійну діяльність [8].

Не дивно, що Мукачівська торговельна академія під керівництвом А. Штефана стала не тільки провідною професійною школою з підготовки фахівців для банківських установ, страхових організацій, кредитних спілок, підприємств, кооперативів тощо, але і центром формування національної свідомості українців. Адже, як зазначає Чучка П.П., питання формування національної свідомості українців було пріоритетним для А. Штефана [10]. Він був прихильником розвитку української національної ідеї. І тому надавав перевагу викладанню в Мукачівській торговельній академії українською (русинською) мовою.

Варто зазначити, що з 1860-го на території угро-русинів мовою навчання в освітніх закладах була лише мадярська мова. Внаслідок того на переломі ХІХ-го і ХХ-го століть майже всі інтелігентні батьки розмовляли і вдома, і публічно по-угорськи. У руських селян лише руські острови між мадярськими або словацькими селами мали повільну зміну своєї мови на угорську або словацьку.

Питома вага свідомих українців на початку ХХ ст. серед закарпатців була настільки низькою, що А. Штефан сам зробив спробу скласти поіменні списки тих інтелігентів краю, які справді вважали себе русинами-українцями в 1890-1918 роках. До цих списків він заніс «прізвища тих священиків та вчителів Мукачівської, принагідно і Пряшівської, єпархії та деяких мирян, які, за його поінформованістю, були мовчазними або відвертими карпатськими українцями без огляду на їх мовні переконання, тобто власне українців, народовців, русинів, руських чи руських, які саботували або бодай хотіли саботувати засоби мадяризації» [10].

Свідченням високого рівня формування національної свідомості та професійної компетентності є діяльність випускника Мукачівської торговельної академії (1945), одного з сучасних провідних фахівців-економістів, ученого, професора Ужгородського національного університету, доктора історичних наук І.М. Мешка. У 1956 році він захистив кандидатську дисертацію і йому було присвоєно вчену ступінь кандидата економічних наук. Згодом захистив докторську дисертацію на тему: «Громадсько-

політичний рух і суспільна думка Угорщини періоду кризи і падіння кріпосного права (кінець XVIII - перша половина XIX ст.)». В Ужгородському національному університеті працює з 1956 року. Талановитий педагог, вдумливий економіст професор І.М. Мешко по одиницях збирав спеціалістів для роботи на економічному факультеті, організував нові кафедри, дбав про створення матеріально-технічної бази, а головне, турбувався про підготовку викладацької зміни. Перу І.М. Мешка належить більше 90 наукових праць з різної економічної проблематики. Але головним об'єктом його наукових інтересів є історія української та світової економічної думки. У 1958 році ним була видана монографія «Економічні погляди С.А. Подолинського», у 1971 р. – «Громадсько-політичний рух і суспільна думка Угорщини кінця XVIII – початку XIX століття». І. М. Мешко є автором першого посібника українською мовою «Історія економічних вчень: основні течії західноєвропейської та американської економічної думки», який зайняв перше місце у вузівському конкурсі монографій у 1995 році. Проблеми економічної думки та грошового обігу не проходять повз його уваги. Як результат багаторічного читання важливого спецкурсу ринкової економіки «Вексельний обіг», він видає у 1999 році посібник «Вексель», а в 2002 році – посібник «Сучасний монетаризм» [7].

Мукачівська торговельна академія у 20-30-х роках ХХ століття успішно розвивалася. Зрозуміло, були і певні проблеми. Наприклад, брак підручників та інших засобів навчання, який викладачі академії старалися компенсувати, видаючи методичні рекомендації, навчальні посібники власними силами. Деякі предмети студенти вивчали за стенограмами. Так, один з прогресивних діячів того часу В. Шандор (доктор Вікентій Шандор, вчений, громадсько-політичний діяч у 20-30-х роках на Подкарпатській Русі (Закарпатті), у 1939 році був канцлером уряду Карпатської України в Празі, випускник Мукачівської торговельної академії) згадував, що «у академії бракувало підручників, тож деякі предмети, наприклад, народне господарство, яке викладав професор Валеріан Горбачевський», він стенографував, у гуртожитку інші студенти спільно переписували, «розмножували на шапірографі і так вчилися. Була це виснажлива робота – іншого виходу не було, бо професор викладав університетським способом, що звичайним письмом не можна було записати» [11, с. 57].

Знання, отримані в Мукачівській торговельній академії, випускники застосовували в різних сферах діяльності. Основним місцем працевлаштування були такі установи, як Загальне пенсійне забезпечення в Братиславі, Союз словацьких кредитних інституцій для Словаччини та Підкарпатської Русі в Братиславі, Дирекція залізниць у Кошицях, дерево-торгова фірма «Дредома» та Земський банк у Братиславі, Чехо-Словацький національний банк та Міська ощадна каса в Празі тощо [11, с.62]. Зрозуміло, місцем працевлаштування були і численні банки та філії банків, що були на той час в Ужгороді, Мукачеві, Берегові, Хусті, Виноградіві, Сваляві, Рахові, Ясінях.

В цілому система навчання та виховання у Мукачівській торговельній академії була організована на високому рівні. Випускники успішно витримували іспити до Будапештського університету та Карлового університету в Празі. Вікентій Шандор зазначав: «У Празі я підтвердив високий рівень викладання у Мукачівській торговельній академії, хоча на початку від викладачів курсів завжди були тільки приниження. З деяких предметів, як наприклад, товарознавство, географії, яке в нашій академії викладав професор М.Велигорський, я у багатьох випадках перевершував інших студентів, що вони одверто визнавали. М. Велигорський учив нас також і латинські назви, які я тут і використовував. Це справляло на викладачів приємне враження. Так, майор Восатка прямо був захоплений і завжди ставив мене та мою колишню школу за приклад. І мій колишній товариш з академії, словак Йосип Парчан, будучи капітаном, розповідав мені те

саме про рівень знань із Мукачівської торговельної академії, що насправді був високим» [11, с.69].

«Торговельна академія дійсно була на високому рівні. Мені особисто подобалося, що нас виховували в дусі національної та релігійної толерантності. За всі чотири роки я не чув із уст своїх педагогів жодного слова ненависті до інших. Нас учили любити своє, але одночасно наголошували на повазі до чужого. Студенти ставилися до навчання серйозно і жадібно чекали на кожне розумне слово своїх педагогів, охоче сприймали їх настанови» - згадував у творі «Спомини» доктор Вікентій Шандор [11, с.60].

Окрім цього, за свідченням Юліана Химинця, завдяки такому культурно-освітньому закладу, як Мукачівська торговельна академія «за декілька років Мукачєво стало осідком «Учительської Громади», головою якої був директор Августин Штефан. Дуже часто в Мукачєві гостював сталий український театр Миколи Аркаса з Ужгороду, який своїми прекрасними виступами приносив насолоду всім, виконуючи рівночасно дуже корисну національно-освідомлюючу працю». Немалий вклад у розвиток культурно-освітнього життя Мукачівщини та Закарпаття внесли студенти Мукачівської торговельної академії, оскільки були активними учасниками молодіжної організації «Пласт», «Протиаькогольного і протинікотинного товариства “Будучина”, самоосвітніх гуртків тощо»[9].

Отже, Мукачівська торговельна академія на Закарпатті в умовах Чехословацької республіки стала центром навчальної, наукової та просвітницької діяльності. Важливим моментом є те, що студенти торговельної академії мали змогу навчатися на рідній українській мові, отримувати знання високого рівня.

Зауважимо, що рамки наукової статті не дають змоги розглянути всі аспекти діяльності цього навчального закладу. Втім, досвід діяльності Мукачівської торговельної академії свідчить про значний вклад таких навчальних закладів у розвиток не тільки професійної школи, а і у процес формування національної гідності, високоморальних якостей. Багато питань щодо ролі подібних навчальних закладів у формуванні професійної компетентності та культурно-національних цінностей потребують вивчення. Актуальними для вивчення є змістове навантаження дисциплін, що дає змогу формувати глибину професійних знань та моральних переконань, застосування методів навчання, які, до речі, і на сьогодні не втратили значимості, культурно-етичні аспекти формування особистості в трансформаційних соціально-економічних умовах тощо. Малодослідженим є питання ролі Августина Штефана у розвитку української та європейської педагогічної науки, зокрема його погляди щодо проблеми морального виховання студентів, формування національної свідомості, культури міжнаціонального спілкування у європейському та світовому вимірі.

Історичний екскурс розвитку професійної освіти, зокрема економічної, на Закарпатті у 20- 30 -х роках в умовах Чехословацької республіки надасть можливість відкрити важливі сторінки становлення української освіти, які, на нашу думку, є прикладом толерантної культурно-національної взаємодії словянських народів, визнання прав і свобод національних меншин.

Список літератури: 1. Бабак О.В., Бєх І.Д., Василевська Т.Е., Ващенко К.О., Вільчинська І.Ю. Виховання національно свідомого, патріотично зорієнтованого молодого покоління, створення умов для його розвитку як чинник забезпечення національних інтересів України: Аналіт.-інформ. матеріали / Державний комітет України у справах сім'ї та молоді; Державний ін-т проблем сім'ї та молоді / В.І. Довженко (голова ред.кол.) — К., 2003. — 191с. 2. Володарська-Зола Л. Професійна

підготовка майбутніх менеджерів у вищих технічних навчальних закладах [Текст] : автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. / Володарська-Зола Лідія ; Ін-т педагогіки та психології професійної освіти АПН України. - К., 2003. - 20 с. 3. Договір з чехословацькою державою і м. Мукачевом про заснування торговельної академії, виданий 1925 року. – Державний архів Закарпатської області (ДАЗО). - Фонд 1513. - Опис 1.- Справа 1. - Аркуш 1. 4. Звіт дирекції державної торговельної академії в Мукачеві за 1926-1927 навчальний рік / За поданням управителя Августина Штефана.– Мукачево: Книгопечатня Гринштейн, 1927. – 102 с. (ДАЗО – Фонд 1143.). 5. Професійна освіта в зарубіжних країнах: порівняльний аналіз: монографія /Н.В.Абашкіна, О.І. Авксентьева, Р.І. Антонюк, та інші; за ред. Н.Г. Ничкало, В.О. Кудіна – 2-ге , вид. – Черкаси: Вибір, 2002. – 322с. 6. Романовський О.Г. Вища освіта на зламі тисячоліть. – Книга 1: Ефективна підприємницька освіта як фундамент економічного розвитку демократичного суспільства. Наукове видання / О.Г. Романовський. – К.: Деміур, 2000. – 248 с. 7. Українські історики ХХ століття: Біобібліографічний довідник Серія «Українські історики»/ За ред. В.А. Смолія. - Київ: Інститут історії України НАН України, 2004. — Випуск 2, частина 2. — 382 с. - С. 252-253 8. У Порошкові освятили меморіальну дошку міністру уряду Підкарпатської України Штефану Августину [Електронний ресурс] // Новини Закарпаття. Mukachevo.net. Режим доступу: <http://www.mukachevo.net/ua/news/view/22446> 9. Химинець Юліан. Події на Закарпатті до 30 вересня 1938 року [Електронний ресурс] //Режим доступу: <http://exlibris.org.ua/zakarpattia/r12.html> 10. Павло Чучка Національна свідомість закарпатських українців у ХХ столітті: етнолінгвістичний та культурно-історичний аспекти [Електронний ресурс] // Режим доступу <http://www.ukrcenter.com/library/read.asp?id=7781> 11. Шандор Вікентій. Спомини. Том I. Карпатська Україна 1938-1939 / Вікентій Шандор [Текст]. – Ужгород: МПП «Гражда», 1995. – 388 с.

Г.В.Товканець

ДІЯЛЬНІСТЬ МУКАЧІВСЬКОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НА ЗАКАРПАТТІ В УМОВАХ ЧЕХОСЛОВАЦЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ.

В статті запропоновано досвід щодо діяльності Мукачівської торговельної академії в умовах Чехословацької республіки як центру навчальної, наукової і просвітницької діяльності та впливу даного навчального закладу на розвиток національно-культурного руху на Закарпатті у 20-30-х роках ХХ століття. Відображено діяльність Мукачівської торговельної академії з підготовки кваліфікованих економістів та формування національної свідомості особистості молодого фахівця.

Г.В.Товканець

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ МУКАЧЕВСКОЙ ТОРГОВОЙ АКАДЕМИИ В ЗАКАРПАТЬЕ В УСЛОВИЯХ ЧЕХОСЛОВАЦКОЙ РЕСПУБЛИКИ.

В статье предложен опыт деятельности Мукачевской торговой академии в условиях Чехословацкой республики как центра учебной, научной и просветительской деятельности и влияния данного учебного заведения на развитие национально-культурного движения на Закарпатье в 20-30-х годах ХХ века. Отражена деятельность Мукачевской торговой академии по подготовке квалифицированных экономистов и формирования национального сознания личности молодого специалиста.

G.V.Tovkanets

ACTIVITY OF MUKACHEVO TRADE ACADEMY IN TRANSCARPATHIA IN THE CZECHOSLOVAK REPUBLIC

The experience of Mukachevo trading academy in the Czechoslovak Republic as a center for educational, scientific and educational activities and influence of this institution on the national cultural movement in Transcarpathia in the 20-30-ies have been offered in the article. The activities of Mukachevo Trading Academy for training of qualified economists and the formation of national consciousness of the individual young professionals have been reflected.

Стаття надійшла до редакції 8.06.2010

УДК 378.02

*Русанова О.О.
м. Макіївка, Україна*

ПРОЕКТУВАННЯ МЕТИ НАВЧАННЯ СТУДЕНТІВ ІНОЗЕМНИХ МОВ: АНАЛІЗ СТАНУ І ПЕРСПЕКТИВИ

Актуальність проблеми полягає в тому, що вітчизняна система вищої освіти має виконувати триєдине завдання: інтегруватися до світового і європейського простору, адаптуватися до нових суспільних демократично-ринкових відносин і водночас зберігати свою національну самобутність [1]. Виконання цих завдань потребує розвинути освітні заходи щодо якісного навчання студентів іноземних мов у ВНЗ України.

Іноземні мови, відповідно до теорії функціональних систем [2], повинні стати основним системоутворюючим чинником сучасної якісної освіти фахівця, конкурентоздатного на ринку праці, а відтак це потребує поглибленого осмислення й уточнення ролі іноземних мов у сучасній системі освіти.

Мета статті - наукове обґрунтування педагогічних складових модернізації системи навчання іноземних мов у ВНЗ України в контексті світових і національних викликів на основі проектування мети навчання студентів для підвищення якості їх фахової підготовки.

Бачення місця і ролі системи навчання іноземних мов у вищій освіті і її наукового осмислення дає змогу чітко окреслити й сформулювати конкретні завдання й функції, які має виконувати навчальна дисципліна, зокрема «Англійська мова». Це визначає певні вимоги до структурної організації і процесуальної діяльності викладачів та студентів у ВНЗ.

Завдання піднесення ролі освіти за кваліфікаційними рівнями бакалавр і магістр в умовах розвитку вищої освіти загалом значною мірою полегшується тим, що протягом останніх років створено потужний творчий потенціал, закладено прогресивні традиції, накопичено чималий науково-дослідний матеріал, який слід належним чином використовувати й нарощувати далі в напрямках підвищення якості навчання іноземних мов.

Водночас ці здобутки мають стати сходинкою у подальшому піднесенні ролі іноземних мов в процесі утвердження їх як фахововизнаних складових сучасної вищої освіти.